

АНТИКОРУПЦІЙНА ПРОГРАМА

Державної екологічної інспекції України на 2023-2024 роки

I. Засади загальної відомчої політики з питань запобігання та виявлення корупції у діяльності Державної екологічної інспекції України

Відповідно до Преамбули Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією від 27.01.1999 № ETS173, ратифікованою Україною шляхом прийняття Закону України від 18.10.2006 № 252-V «Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією», корупція загрожує правопорядку, демократії та правам людини, руйнує належне управління, чесність та соціальну справедливість, перешкоджає конкуренції та економічному розвитку, загрожує стабільності демократичних інститутів і моральним засадам суспільства. Саме тому питання запобігання, виявлення та протидії корупції є одним із основних напрямів діяльності України на шляху розбудови правової та демократичної держави. У зв'язку з цим, Державна екологічна інспекція України реалізує державну політику у сфері здійснення заходів щодо запобігання корупції і контроль за їх реалізацією в апараті Держекоінспекції, її територіальних органах.

Антикорупційну програму Державної екологічної інспекції України на 2023-2024 роки (далі — Програма) розроблено відповідно до Конституції України, частини першої статті 19 Закону України «Про запобігання корупції», Методології управління корупційними ризиками, затвердженого наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 28.12.2021 № 830/21, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17.02.2022 за № 219/37555, Порядку подання антикорупційних програм, змін до них на погодження до Національного агентства з питань запобігання корупції та здійснення їх погодження затвердженого наказом Національного агентства з питань запобігання корупції 28.12.2021 № 830/2, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17.02.2022 за № 220/37556.

Засади та принципи загальної відомчої політики Держекоінспекції у сфері запобігання та виявлення корупції направлені на:

досягнення належного рівня виконання Держекоінспекцією своїх функцій в інтересах суспільства за рахунок налагодження ефективної системи запобігання та протидії корупції;

заходи з реалізації засад антикорупційної політики Держекоінспекції, а також заходи з виконання антикорупційної стратегії та державної програми з її реалізації, прийнятої на відповідний період;

повної відмови і нетерпимості в Держекоінспекції до корупції у будь – яких її проявах.

широкого залучення громадськості до процесів контролю за дотриманням вимог природоохоронного законодавства, аналізу виконання покладених на Держекоінспекцію функцій та завдань, з метою забезпечення відкритості та прозорості, як передумови належного доступу громадськості до інформації та результатів діяльності Держекоінспекції;

тісної співпраці із територіальними громадами при здійсненні повноважень у природоохоронній сфері;

безумовної та невідвортної реалізації антикорупційного законодавства у діяльності Держекоінспекції.

Метою розробки, прийняття та затвердження Програми є усунення (мінімізація) корупційних ризиків у діяльності Держекоінспекції.

Відповідно до підпункту 1 пункту 5 Положення про Державну екологічну інспекцію України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 № 275, одним із завдань Голови Держекоінспекції, є здійснення заходів щодо запобігання корупції і контроль за їх реалізацією в апараті Держекоінспекції, її територіальних органах, що являється одним із основних напрямків уповноважених осіб з питань запобігання та виявлення корупції Держекоінспекції. Фактичне виконання та реалізація вищевказаної функції відноситься до компетенції Сектору з питань запобігання та виявлення корупції Держекоінспекції, що є його основним завданням.

На виконання зазначених пріоритетів Держекоінспекцією здійснюється наступне:

контроль за дотриманням державними службовцями вимог антикорупційного законодавства;

забезпечення доступу громадськості до публічної інформації Держекоінспекції, в тому числі у сфері запобігання та виявлення корупції;

запобігання та виявлення основних причин, умов та факторів, що сприяють вчиненню корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень;

оцінка ефективності наявних механізмів та методів, спрямованих на запобігання та виявлення корупції у діяльності Держекоінспекції;

ідентифікація передумов виникнення нових корупційних ризиків у діяльності Держекоінспекції;

створення індикаторів для ефективного моніторингу стану виконання заходів, направлених на запобігання та виявлення корупції;

контроль за дотриманням етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності посадових осіб Держекоінспекції.

Так, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 04.03.2023 № 220 «Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки» Держекоінспекцію не визначено відповідальним виконавцем у заходах з виконання Державної Антикорупційної програми на 2023-2025 роки.

За результатами проведеного аналізу щодо оцінки корупційних ризиків та заходів щодо їх усунення у діяльності Держекоінспекції, які передбачені Антикорупційною програмою Державної екологічної інспекції України на 2021-2022 роки, встановлено наступне.

Ризик 1 Антикорупційної програми Державної екологічної інспекції України на 2021-2022 роки не було повністю виконано. Порядок використання технічних засобів відео фіксації процесу проведення заходів державного нагляду (контролю) знаходиться на стадії розробки.

Ризик 4 Антикорупційної програми Державної екологічної інспекції України на 2021-2022 роки не було виконано, оскільки річним планом закупівель на 2021 рік та річним планом закупівель на 2022 рік не було передбачено здійснення закупівель технічних засобів, які дозволять встановлювати місцезнаходження автотранспортних (в тому числі плавучих) засобів в режимі реального часу та встановлення їх на державні автотранспортні засоби (в тому числі плавучі) Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів.

Ризик 13 Антикорупційної програми Державної екологічної інспекції України на 2021-2022 роки не було виконано в частині залучення до процесу здійснення публічних закупівель Громадської ради Держекоінспекції, оскільки відповідно до абзацу 3 частини п'ятої статті 7 Закону України «Про публічні закупівлі» громадяни і громадські організації та їх спілки не мають права втручатись у процедуру закупівлі.

За результатами проведеного аналізу щодо оцінки корупційних ризиків та заходів щодо їх усунення у діяльності Держекоінспекції, які передбачені Антикорупційною програмою Державної екологічної інспекції України на 2021-2022 роки, можна стверджувати, що антикорупційні заходи щодо усунення та мінімізації корупційних ризиків проявили себе ефективно.

Також, відповідно до результатів дослідження Info Sapiens за фінансової підтримки Антикорупційної ініціативи Європейського Союзу в Україні (EUACI), яка фінансується ЄС і співфінансується та впроваджується Міністерством закордонних справ Данії, було проведено опитування населення та бізнесу, за результатами якого було складено звіт «Корупція в Україні 2022: розуміння, сприйняття, поширеність» щодо показників корупційного досвіду в окремих сферах.

Згідно із результатами вищевказаного звіту, серед опитуваних представників бізнесу та населення під час взаємодії із органами системи Держекоінспекції кількість корупційних ситуацій в 2021 році становили 7,3 % від кількості опитуваних, а у 2022 році – 4,8%, що свідчить про позитивні тенденції, ефективність та дієвість вжитих антикорупційних заходів та реалізацію засад антикорупційної політики Держекоінспекції за попередні періоди.

Основними розпорядчими документами, що регулюють питання запобігання та виявлення корупції у Держекоінспекції та її територіальних органах є:

1. Доручення Держекоінспекції від 09.08.2022 № 423 «Про вжиття антикорупційних заходів»;
2. Доручення Держекоінспекції від 23.02.2022 № 55 «Про здійснення заходів»;
3. Доручення Держекоінспекції від 07.12.2021 № 205 «Про здійснення заходів»;

4. Доручення Держекоінспекції від 26.10.2021 № 174 «Про здійснення заходів»;
5. Доручення Держекоінспекції від 30.10.2020 № 239 «Про здійснення заходів»;
6. Доручення Держекоінспекції від 23.11.2020 № 264 «Про здійснення заходів»;
7. Наказ Держекоінспекції від 24.10.2022 № 149 «Про затвердження порядку здійснення аналізу позовної роботи Державної екологічної інспекції України, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів»;
8. Наказ Держекоінспекції від 28.10.2020 № 395;
9. Наказ Держекоінспекції від 21.09.2020 № 341.

Оцінку корупційних ризиків здійснено із урахуванням особливостей напрямів діяльності Держекоінспекції та визначених чинним законодавством і Положенням про Державну екологічну інспекцію України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 № 275, функцій, внутрішніх та зовнішніх чинників, які сприяють вчиненню корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, за результатами чого у Реєстрі корупційних ризиків (додаток 1) визначено механізми, які дадуть змогу нівелювати або зменшити можливість виникнення корупційних ризиків у діяльності Держекоінспекції.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 № 616-р схвалено Концепцію реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища (далі – Концепція).

Концепцією з урахуванням виконання зобов'язань, передбачених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, та Планом законодавчого забезпечення реформ в Україні, схваленим постановою Верховної Ради України від 4 червня 2015 р. № 509-VIII, з метою удосконалення державної системи екологічного моніторингу та спрощення системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів (далі - нагляд (контроль)) передбачено утворення Державної природоохоронної служби (далі - Служба) та ліквідацію Держекоінспекції.

Метою Концепції є створення ефективної державної системи запобігання екологічним правопорушенням і моніторингу стану навколишнього природного середовища, зниження тиску на бізнес-середовище, широке залучення громадськості до здійснення нагляду (контролю), утворення єдиного інтегрованого державного органу природоохоронного моніторингу та нагляду (контролю) - Служби.

Постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 102 "Питання реалізації Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища" утворено як юридичні особи публічного права міжрегіональні територіальні органи Державної екологічної інспекції та ліквідовано як юридичні особи публічного права

територіальні органи ДЕІ.

Слід зазначити, що у 2018 році командою урядово-громадської ініціативи "Разом проти корупції" за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках проекту "Підтримка організацій лідерів у протидії корупції в Україні "Взаємодія!" 11 було окреслено проблемні питання системи державного контролю і нагляду у сфері охорони довкілля та впровадження Концепції.

Експертами проекту, зокрема, на підставі аналізу положень про відповідні органи державної влади України (Державної екологічної інспекції України, Державної служби геології та надр України, Державного агентства лісових ресурсів України, Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, Державного агентства меліорації та рибного господарства України, Державного агентства водних ресурсів України, Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державної служби України з безпеки на транспорті) вказано на розподіл функцій контролю й нагляду у сфері охорони навколишнього природного середовища, а також на неналежну загальнодержавну координацію та міжвідомчу взаємодію у цьому напрямі.

Рахункова палата ще в 2014 році (Висновок Колегії Рахункової палати від 24.06.2014 № 13-5) рекомендувала Урядові усунути дублювання функцій Держекоінспекції з іншими контролюючими органами в частині контролю й нагляду у сфері охорони навколишнього природного середовища.

27 квітня 2023 року об 11:00 годині за допомогою програмного забезпечення ZOOM відбулось публічне громадське обговорення проекту Антикорупційної програми Державної екологічної інспекції України на 2023 - 2024 роки у форматі зустрічі (наради), на якому були присутні президентка Асоціації професіоналів довкілля «РАЕВ» Людмила Циганок, представник Асоціації «Національна дорожня асоціація якості» Ігор Жданюк, представник Громадської спілки «Досить труїти Кривий Ріг» Єгор Зеленьак.

Під час проведення публічного заходу було обговорено положення проекту Програми, проведеної оцінки корупційних ризиків у діяльності Держекоінспекції, внутрішніх та зовнішніх чинників, які сприяють здійсненню корупційного або пов'язаного із корупцією правопорушення працівниками Держекоінспекції, а також заходів щодо їх усунення та мінімізації.

Від зовнішніх заінтересованих сторін пропозицій та зауважень щодо внесення змін не надійшло.

За результатами публічного обговорення було визнано, що проєкт Програми є таким, що підлягає погодженню Національним агентством з питань запобігання корупції.

II. Оцінка корупційних ризиків у діяльності Державної екологічної інспекції України

Відповідно до частини першої статті 19 Закону України «Про запобігання корупції», Методології управління корупційними ризиками, затвердженої наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 28 грудня 2021 року № 830/21, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17 лютого

2022 року за № 219/37555 (далі - Методика), Порядку подання антикорупційних програм, змін до них на погодження до Національного агентства з питань запобігання корупції та здійснення їх погодження, затвердженого наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 28 грудня 2021 року № 830/21, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17 лютого 2022 року за № 220/37556 та на виконання наказу Держекоінспекції від 20.03.2023 № 53 «Про проведення оцінки корупційних ризиків», з метою встановлення ймовірності вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень працівниками Держекоінспекції, встановлення причин, умов та наслідків можливого вчинення таких правопорушень, а також аналізу ефективності існуючих заходів контролю, спрямованих на запобігання реалізації корупційних ризиків, підготовки Антикорупційної програми Держекоінспекції на 2023-2024 роки, проведено оцінку корупційних ризиків у Державній екологічній інспекції України у форматі самооцінювання.

Наказом Держекоінспекції від 03.04.2023 № 59 «Про затвердження складу робочої групи з проведення оцінки корупційних ризиків на 2023-2024 роки» затверджено склад Робочої групи з оцінки корупційних ризиків у Державній екологічній інспекції України на 2023-2024 роки та Положення про робочу групу з оцінки, ідентифікації, аналізу, визначення рівнів корупційних ризиків у діяльності Держекоінспекції та розробки заходів впливу на них на 2023-2024 роки (далі – Робоча група).

З метою підготовки до оцінювання корупційних ризиків завідувачем Сектору з питань запобігання та виявлення корупції Юрієм Погодицьким було проведено вступний тренінг для членів Робочої групи, на якому членам Робочої групи було роз'яснено згідно з чинним законодавством:

визначення термінів «корупція», «корупційне правопорушення», «правопорушення, пов'язане з корупцією», зазначено перелік корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень, встановлених законодавством, наведено випадки вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень у діяльності територіальних та міжрегіональних територіальних органів Держекоінспекції, які виявлялися у попередні періоди, надано огляд корупційних ризиків, визначених в антикорупційній програмі за 2021-2022 роки, та стан їх усунення, мінімізації;

мету, принципи та процедуру оцінювання корупційних ризиків і підготовки антикорупційної програми;

вимоги до процесу документування результатів діяльності Робочої групи на кожному етапі оцінювання корупційних ризиків.

Також, на засіданнях Робочої групи було узгоджено організаційні питання своєї діяльності (засоби комунікації, місце проведення зустрічей, способи документування, накопичення інформації, обміну інформацією), а також складанням плану оцінювання, у якому визначено етапи діяльності Робочої групи з урахуванням функцій Держекоінспекції, її внутрішніх та зовнішніх заінтересованих сторін, інших факторів середовища Держекоінспекції.

З метою ідентифікації корупційних ризиків Робочою групою досліджено внутрішні та зовнішні фактори Держекоінспекції шляхом первинного збору та аналізу інформації Держекоінспекції та визначено обсяг оцінювання

корупційних ризиків, в тому числі:

визначено функції та активи Держекоінспекції, що становлять значну економічну цінність;

встановлено внутрішні та зовнішні заінтересовані сторони Держекоінспекції, проаналізовано характер їх відносин з Держекоінспекції (відносини підпорядкування, підконтрольності, підзвітності, договірні відносини, відносини у процедурах здійснення заходів державного нагляду (контролю) та інші);

сформовано перелік нормативно-правових актів та розпорядчих документів, що регулюють діяльність Держекоінспекції;

зібрано та проаналізовано інформацію про інші фактори середовища Держекоінспекції та визначено потенційно вразливі до корупції функції та процеси.

Робочою групою складено перелік внутрішніх та зовнішніх заінтересованих сторін за визначеними нею категоріями й описано характер відносин заінтересованих сторін з Держекоінспекцією.

Результати аналізу внутрішніх та зовнішніх заінтересованих сторін та характеру їх відносин з Держекоінспекцією враховано при дослідженні інших факторів середовища Держекоінспекції, визначено потенційно вразливі до корупції функції і процеси.

Також Робочою групою проведено анонімне анкетування зовнішніх та внутрішніх заінтересованих сторін, проаналізовано та узагальнено отриману інформацію.

За результатами проведеного внутрішнього анкетування, отримано 60 анонімних анкет посадових осіб Держекоінспекції.

Також, інформацію та бланк анкети для зовнішніх зацікавлених сторін було розміщено на офіційному веб-сайті Держекоінспекції за електронним посиланням <https://dei.gov.ua/post/2610>. При цьому, відповідні анкети із проханням їх заповнення направлено до направлено до ТОВ «ДТЕК», ТОВ «МІТ ІНВЕСТ ГРУП», ТОВ «ВОГ РІТЕЙЛ», ТОВ «КЕРНЕЛ» та ПрАТ «Фармацевтична фірма «ДАРНИЦЯ».

За результатами проведеного зовнішнього анкетування, заповнених анкет від зовнішніх заінтересованих сторін не надходило.

З метою залучення внутрішніх зацікавлених сторін та надання відповідних пропозицій, інформацію про проведення оцінки корупційних ризиків у діяльності Держекоінспекції направлено до територіальних та міжрегіональних територіальних органів.

Також, з метою залучення зовнішніх зацікавлених сторін та надання відповідних пропозицій щодо можливих корупційних ризиків у діяльності Держекоінспекції, інформацію про проведення оцінки корупційних ризиків розміщено на офіційному веб-сайті Держекоінспекції за електронним посиланням <https://dei.gov.ua/post/2591>.

За результатами проведеного здійснених Держекоінспекцією заходів, направлених на отримання інформації стосовно можливих корупційних ризиків, які можуть виникати під час здійснення повноважень її посадовими особами, відповідних пропозицій від зовнішніх заінтересованих сторін не надходило.

Державна екологічна інспекція України отримала та розглянула лист – прохання Голови ради волонтерів у Харківській області Олександра Пелеха від 22.03.2023 № 42 про долучення Усова Сергія Віталійовича до робочої групи з оцінки корупційних ризиків у Держекоінспекції з метою вирішення проблемних екологічних питань, які виникають у місті Харкові та Харківській області. За результатами розгляду вищевказаного листа-прохання було надано аргументовану відмову про долучення Усова Сергія Віталійовича до складу Робочої групи, оскільки у листі-проханні не було надано інформацію, зазначену в оголошенні, яке розміщене на офіційному сайті Держекоінспекції, що позбавило Держекоінспекцію можливості здійснити оцінку досвіду Усова Сергія Віталійовича. Також, враховуючи мету долучення Усова Сергія Віталійовича до складу Робочої групи, а саме вирішення проблемних екологічних питань, які виникають у місті Харкові та Харківській області, запропоновано звернутись до Державної екологічної інспекції у Харківській області для включення його до складу робочої групи із здійснення оцінки корупційних ризиків у Державній екологічній інспекції у Харківській області.

На підставі зібраних та задокументованих відомостей Робочою групою погоджено перелік функцій (окремих процесів) у діяльності Держекоінспекції як потенційно вразливих до корупції для їх оцінювання на предмет виявлення корупційних ризиків.

До вразливих функцій та процесів, які виявлено під час проведення процесу оцінки корупційних ризиків, які вразливі до корупції Робочою групою було віднесено:

- 1) здійснення заходів державного нагляду (контролю);
- 2) використання матеріально-технічної бази Держекоінспекції;
- 3) реалізацію кадрової політики Держекоінспекції;
- 4) організаційно-правове забезпечення діяльності Держекоінспекції.

Джерелами інформації, які використовувались Робочою групою під час здійснення оцінки корупційних ризиків у діяльності Держекоінспекції, були:

- 1) нормативно-правові акти та розпорядчі документи, що регулюють діяльність Держекоінспекції;
- 2) практична реалізація процесів у діяльності Держекоінспекції.

Способами та методами ідентифікації корупційних ризиків були:

- 1) аналіз нормативно-правових та розпорядчих документів, що регулюють діяльність Держекоінспекції;
- 2) способи та методи, визначені у ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013 «Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику (ІЕС/ISO 31010:2009, IDT)», прийнятому наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 11 грудня 2013 року № 1469, зокрема:

- проведення мозкового штурму, що полягає у відкритому зборі й обговоренні думок та ідей заінтересованих сторін - учасників мозкового штурму

- метод «Що - якщо», що полягає у проведенні мозкового штурму з метою пошуку (моделювання) відповідей на питання «Що може відбутися, якщо ... ?», «Яким чином можна ... ?»;

- аналіз сценаріїв, що полягає у моделюванні правдоподібних сценаріїв

вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень.

За результатами вжитих Робочою групою заходів із підготовки, зібрання та аналізу інформації щодо можливих корупційних ризиків у діяльності Держекоінспекції (від внутрішніх та зовнішніх сторін пропозицій надано не було) підготовлено Реєстр корупційних ризиків (додаток 1), у якому визначено механізми, які дадуть змогу нівелювати та/або зменшити можливість виникнення корупційних ризиків у діяльності Держекоінспекції.

III. Навчання та заходи з поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування

На виконання вимог Закону України «Про запобігання корупції» та Положення про Сектор з питань запобігання та виявлення корупції Держекоінспекції, Сектором з питань запобігання та виявлення корупції (далі — Сектор) передбачено здійснення організаційно-роз'яснювальної роботи з питань запобігання та виявлення корупції на постійній основі. Протягом 2023-2024 років передбачено проведення круглих столів, брифінгів, короткострокових навчань-семінарів з питань запобігання та виявлення корупції для працівників Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів. Працівниками Сектору підготовлено План проведення короткострокових семінарів-навчань для працівників Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів відповідальним виконавцем якого є завідувач Сектору, або особа, яка його заміняє:

1. у вересні 2023 року на тему «Актуальні питання електронного декларування»;
2. у грудні 2023 року на тему: «Досягнення у сфері запобігання та виявлення корупції Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів»;
3. у березні 2024 року на тему «Актуальні питання у сфері запобігання та виявлення корупції»;
4. у грудні 2024 року на тему: «Досягнення у сфері запобігання та виявлення корупції Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів»;
5. під час проведення Колегій Державної екологічної інспекції України та підведення підсумків роботи з питань запобігання та виявлення корупції, в тому числі основних проблем та досягнень Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів.

Держекоінспекцією здійснюється постійний контроль за проведенням навчальних заходів уповноваженими особами з питань запобігання та виявлення корупції територіальних та міжрегіональних територіальних органів Держекоінспекції.

Працівниками Сектору на постійній основі здійснюється надання консультаційної та методичної допомоги державним службовцям Держекоінспекції щодо застосування актів законодавства з питань етичної поведінки і дотримання антикорупційного законодавства. Під час подачі декларацій суб'єктами, уповноваженими на здійснення функцій держави,